

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Ekologie poutnictví

Autorka práce: Adéla Hobzová

Vedoucí práce: Mgr. Roman Figura

Autor posudku: Mgr. Matěj Pudil

Práce s názvem *Ekologie poutnictví* si klade za cíl představit fenomén poutnictví z hlediska historického vývoje a vykázat jeho ekologický rozměr. Poutnictví je v ní líčeno jako „trvalý, rozšířený, fascinující fenomén, který má co říct i dnes a pravděpodobně bude stále oslovovat další lidi“ (s. 43). Autorka se nevěnuje primárně dějinám tohoto společenského jevu; pozornost je věnována především motivům, které jednotlivce k podnikání poutí vedou. Ekologický rozměr je pak spatřován zejména v líčení provázanosti (putujícího) člověka a krajiny a také v tom, jak je (poutní) krajina utvářena; opomenut nezůstává současný trend vzniku nových poutních míst a prezentace poutnictví na sociálních sítích. Téma poutnictví je pro autorku odrazovým můstkem k nalezení obecnějších rozměrů popisovaných jevů, jako je vztah člověka ke krajině či šířeji k přírodě, nebo vztah společenských věd a věd přírodních. Jakožto studentka pedagogického oboru hledá autorka využitelnost svého zkoumání pro pedagogickou praxi.

Právě tento motiv se ukazuje jako potencionálně nejsilnější stránka celé práce. Pokud níže představuji výtky vůči textu, neměly by překrýt v zásadě kladné hodnocení záměru práce, kterou považuji za tematicky originální a nabízející velký potenciál. Je pochopitelné, že bakalářská práce, jejímž hlavním cílem je spíše příprava pro tvorbu výukových materiálů použitelných v praxi, nevyčerpá téma nějak hluboce a zůstává při povrchu studovaných jevů. Jistě lze ocenit fakt, že si autorka vybrala neotřelé téma a usiluje o jeho komplexní uchopení. Zároveň v závěru (s. 50) uvažuje o budoucím využití své práce při tvorbě sborníku společenskovedních exkurzí, což by mohl být záslužný počín.

Nicméně je také potřeba říci, že práce má některé nedostatky, které bohužel její celkové vyznění snižují. Jedním z nich by mohlo být poměrně volné nakládání s pojmem „ekologie“. Ta je vyložena na základě citátu z textu Z. Neubauera, který ovšem v originále nepojednává o ekologii (jakožto vědním oboru), nýbrž o předponě „eko-“, jak je užívána v terminologii hnutí New Age. Osobně bych s tímto volnějším pojetím ekologie neměl zásadní problém; co ovšem mate je autorkou již v úvodu proklamovaný cíl hledání „na jakém základě druhým lidem nejlépe ukázat, že o společenských vědách můžeme celistvě uvažovat jen v případě, že do našich úvah zahrnujeme i poznatky, které přináší přírodní vědy“ (s. 9) a fakt, že v práci chybí jakékoliv odkazy na práce z oblasti přírodních věd (pomineme-li autory jako je Jiří Sádlo nebo Václav Cílek, s nimiž autorka sice pracuje, ovšem citovaná díla se nesou právě v duchu onoho posunutého významu výrazu ekologie). S tradičním chápáním přírodních věd také jednoznačně kontrastuje užívání termínů jako „Baraka“, „energie míst“, nebo „magické síly“ apod. Pro účely práce toto pojetí ekologie jako jakési novodobé kosmologie sice funguje, bylo by nicméně na místě svoji pozici explicitně vyložit.

Práci by patrně více slušelo, kdyby své tematické rozpětí zúžila a směřovala jasněji k cíli. Například poměrně rozsáhlá pasáž věnovaná turistickému značení a jeho historii u nás není nijak jasně napojená na ostatní výklad a mohla být obětována důkladnějšímu rozlišení mezi poutnictvím a turistikou, které naopak v práci dostává jen málo prostoru a dochází k němu roztroušeně, přestože se autorka zjevně snaží poukázat na jejich vnitřní souvislosti a rozdíly. Zajímavé téma a směřování výkladu k závěru se tak průběžně řadí informacemi, které nijak zjevně s hlavní linií výkladu nesouvisí. Zároveň se jimi zakrývají zajímavé a důležité motivy

(např. novodobá medializace poutnictví a sociální vyloučení „neputujících“ na s. 41), které mají jinak nakročeno ke skutečně originálním poznatkům.

Je vysloveně škoda, že se autorka (jako budoucí učitelka českého jazyka a literatury) více nevěnuje literárním odkazům k tématu poutnictví a poutí. Setkáme se sice např. s tvrzením, že „*alegorie pouti se objevuje v mnoha fabulích literárních děl*“ (s. 18), ale není poukázáno na žádný příklad z dějin literatury. Přitom rozbor příkladů „literárních poutí“ by mohl čtenáři odkrýt fenomén poutě více než statistická data z analýz cestovního ruchu. Ať už díla popisující skutečná putování (např. Byronova *Child-Haroldova pout'* nebo „chodecké“ texty K. H. Máchy) nebo ta alegorická (Dante, ale třeba i Komenský) by práci dodala na plastičnosti. Jediným zmiňovaným dílem je bohužel pouze Coelho *Poutník*, kterého bychom ale asi nezařadili mezi zvláště hodnotná díla literatury. Nabízely by se také cestopisy poutníků naší současnosti (např. populární Zibura).

V závěrečné šesté kapitole autorka přichází s pojetím poutnictví jako paralely ke vzdělávání poukazem na to, že oba tyto jevy mají vést k propojení člověka s jeho okolím (ss. 43–50) a s vizí jistého holistického pojetí vzdělávání, ve kterém by docházelo ke stírání hranic mezi obory (např. onoho rozlišování na přírodní a společenské vědy). Když diskutuje paralelu mezi rolí učitele a tradiční rolí průvodce, dotýká se otázky osobní angažovanosti učitele v kontrastu k nároku na nezaujatost jeho výkladu. Tuto část považuji za nejprínosnější a chápu ji jako projev poctivého a kritického přístupu k profesi, kterou si autorka zvolila. Pokud bude (a závěr napovídá, že tu podobný záměr je) v rozvíjení tématu pokračovat, doporučoval bych, aby dala právě tomuto motivu více prostoru a aby se pokusila překročit rámeček řečnických otázek.

Přílohy pak představují praktickou aplikaci v podobě přípravy na exkurzi do hospitalu Kuks. K formě pracovního listu nemám výhrad; nakolik to dovedu posoudit, jsou cvičení dobře připravená. Napadá mě ale otázka, proč si autorka ne zvolila nějaké významné poutní místo – spojitost s tělem kvalifikační práce je tu poněkud nejasná.

Zvolené téma je velice komplexní a je zřejmé, že jej nelze vyčerpat v textu formátu bakalářské práce čítající 50 stran (nepočítáme-li přílohy a index). Je třeba říci, že se autorce podařilo nalézt originální téma, které nabízí mnoho neotřelých a interdisciplinárních úrovní uplatnění v pedagogické praxi (a sama některé z nich představuje) a že nachází pozoruhodný přesah tématu v závěrečné analogii mezi poutnictvím a vzděláváním, která jistě stojí za pozornost. Také jazyková stránka textu je na dobré úrovni s minimem překlepů a chyb.

Celkově práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení C / D, přičemž nevylučuji možnost, že autorka přesvědčí svou obhajobou komisi o tom, že si zaslouží lepší z hodnocení.

Otázky do diskuse

1) Na s. 35 se věnujete fenoménu množení počtu interaktivních tabulí a naučných stezek v české krajině. Vnímáte tento jev jako ryze pozitivní, nebo obnáší také negativa? Nemůže vést k informační inflaci a případně k tomu, že se z krajiny stane obdoba muzejní sbírky exponátů s popisky? To by bylo totiž v rozporu s vaším pojetím dynamiky člověk–krajina. Může tento problém souviset s využíváním moderních technologií a masovou přístupností informací kdykoliv a kdekoliv (ostatně sama v pracovním listu navrhuje vyhledávání informací žáky prostřednictvím internetu přímo v terénu).

2) Můžete navrhnout nějaká významná lit. díla tematizující poutnictví nebo s ním alegoricky nakládající? Jak by se na základě jejich četby dalo poutnictví přiblížit vašim žákům?